

Servis

KULTURA • NAUKA • UMETNOST

TANJUG

BEOGRAD
BEN. ŽDANOVA br. 28
TEL. 332-236, 332-239
TELEX: 141, 154, 197

Likovne umetnosti

GODINA II - BROJ 49
11. decembar 1967.

Iz sadržaja

Umetnost u svetu

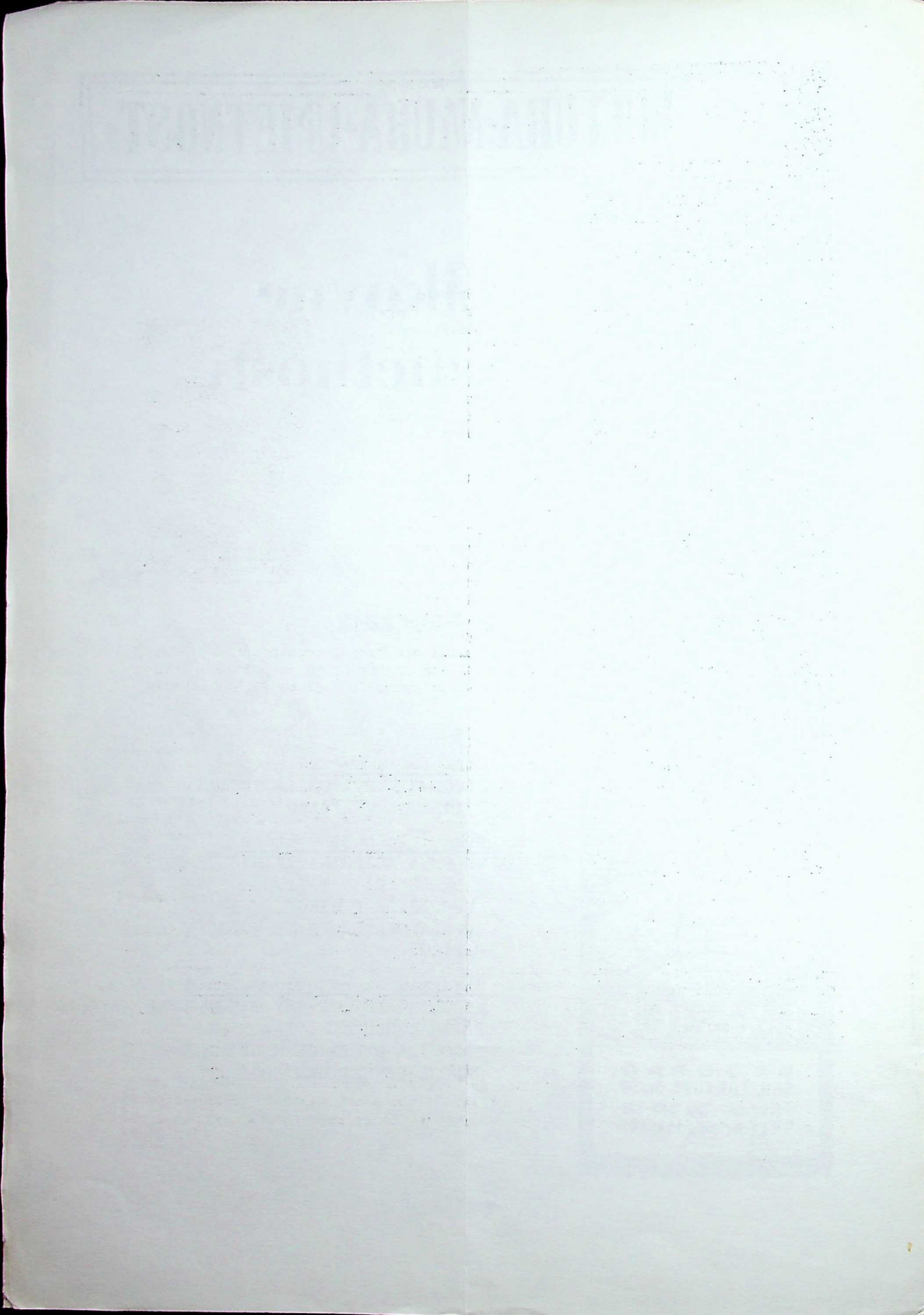
POVODOM SMRTI OSIPA ZADKINA:
PRIZNANJE VELIKANU

Kroz izložbene dvorane

IZLOŽBA NAJPOZNATIJIH SLIKARA
NADREALIZMA U TORINU
PODVIG DE KONINGA
VROCLAVSKA GRUPA UZ POLJSKE U
PARIZU

Stvaralački putevi umetnika

MONUMENTALNI OP-ART GIEROVSKOG
PRIZNANJE UMETNICIMA
TRGOVINA UMETNIČKIM SLIKAMA
JUGOSLOVENSKA UMETNOST

UMETNOST U SVETUPovodom smrti Osipa Zadkina

PRIZNANJE VELIKANU

Posle Lorana (Laurens) i Brankušija (Brancusi), Gonzalesa (Gonzalez) i Pevznera, Žermene Rišije (Germaine Richier) i Anri-Žorž Adama (Henri-Georges Adam) Zadkin se pridružuje u Jeli-sejskim poljima delima Ogista Rodena (Auguste Rodin), Burdela (Bourdelle), Majola (Maillol) i Dišan-Vijona (Duchamp-Villon). Jedan za drugim nestaju ovi velikani koji su bili pioniri modernog vajarstva. Lipšic (Lipchitz) je još jedini i poslednji od njih u životu.

Zadkin, čija je umetnost nadaleko zračila, bio je usamljeni umetnik. Iako njegovi biografi ukazuju na njegovu kubističku epohu, on veoma malo duguje Pikasu (Picasso) i Braku (Braque). Ovaj stvaralac ide svojim putevima. Svojim francuskim i inostranim učenicima on nameće, pre svega, poštovanje materijala koji obradjuju njegovu zakonitost. Za njega, svet postoji u vidu statua, raznovrsno uobličjenih u kamenu, drvetu i metalu. Poput Pjera Pižea (Pierre Puget), Zadkin je mogao da kaže: "... Ma koliko veliki bio komad, mermer drhće preda mnom". Međutim, za razliku od provansalskog umetnika, on je poštovao integritet blokova. Njegov "Prorok" iz 1914. je spomenik koji se diže u prostoru, zavetni kamen sav u jednom komadu.

Od samog početka, Zadkin je stajao u odbrani duhovnih i uopšte ljudskih vrednosti. Odbio je da prihvati teško nasledje Antike i Renesanse i u svojim prvim radovima neposredno se vezuje za slikanje figure "varvarske" Rusije IX veka. Posle Gogena (Gauguin), Zadkin još potpunije otvara put svesnoj elementarnoj viziji i praiskonskom stilu. On ih izmiruje sa svojim smislom geometriju. Njegovi volumeni su čvrste mase iscizelirane kao brušeni dijamanti. Istovremeno to su beskrajno duboka i snažna obličja koja izvire iz tame vremena i ponovo bdiuju nad sudbinom ljudi. Zadkin, vizionar, ponovo nalazi smisao čudesnog i nadprirodnog.

Problem odnosa Zadkina sa umetnošću Pikasa odnosno sa kubizmom je sasvim drugostepen. Sve do 1925. godine vajar "Radjanja oblika" je primitivac koga privlači umetnost varvarskih invazija, keltska i galsko-rimska umetnost. Privlači ga folklorno vajarstvo francuske provincije kao i bareljefi na bogumilskim grobovima u Bosni. A onda, posle hodočašća u Grčku, 1930, nastupa preokret za koji se već dugo pripremao, koji je odgovarao njegovoj latentnoj želji. Na izvoru partenonske umetnosti on se samo dublje napaja, da bi drevno duhovno nasledje prilagodio svojim težnjama i svojim potrebama.

Posle "Menada" i "Zatvorenice", njegov "Torso" (1933) i "Ratnik" (1944) se proglašavaju delfijskim skulpturama. Zadkin otvara svoj novi ciklus ne imitirajući nikog, ne prestajući da bude veran sebi i ne napuštajući svoju generaciju. Njegov helenizam nije stilska formula ili manir u izražavanju već stav prema ljudima i svetu koji nas okružuje. To je istovremeno i etika i estetika.

Indijski razvoj iše stalno nizom linijom ka-
 nastaje svoj vrhunac u "Orleju": u poslednjem
 ovog dela otkrivaju se sve genijal-
 nastaje i vajar koji je u potpunosti ovladao svojom
 stvaralaštvom.

U ovom muzeju, obilježenim posređenjem, nalju-
 lakih je klasa i u otvorene i u prost.
 ove je pomena. Oti je bio vama
 (Galliane Apo-
 (Lautremont),
 (K. Lard). Može se
 od bliskih nam dana ovaj spomenik
 u Luvru (Dovre) po-
 njegovih kapitelih dela - "Učenik",
 "Pjubeke žene".

Valdemar JORI (Wald-
 mar George), "Les
 tres franciscan"

IZLOŽBA NADREALIZMA

U ovom izložbe najpoznatiji su
izložba nadrealizma u Torinu

IZNEMIRUJUĆE NERVO

Izložba nadrealizma u Torinu; Galeriji i muzeju
 umetnosti predstavja veliki kulturni događaj: ova muzeja
 organiziraju pomoću izložbe na 11. januara u Torinu 1987.
 ovo je prva reprezentativna izložba te vrste u Italiji a SVS
 dela - među kojima se, pored slike, nalaze i fotografije, cir-
 žić, skulpture, litografije, dve skupine Džakometija (1950-
 metri) i jedna Salschova (1954) - predstavljaju celovitu sliku
 ponovnu izložbu i dela od kojih se ne mogu prvi put izložiti
 Italiji.

Izložba nadrealizma u Torinu; Galeriji i muzeju
 umetnosti predstavja veliki kulturni događaj: ova muzeja
 organiziraju pomoću izložbe na 11. januara u Torinu 1987.

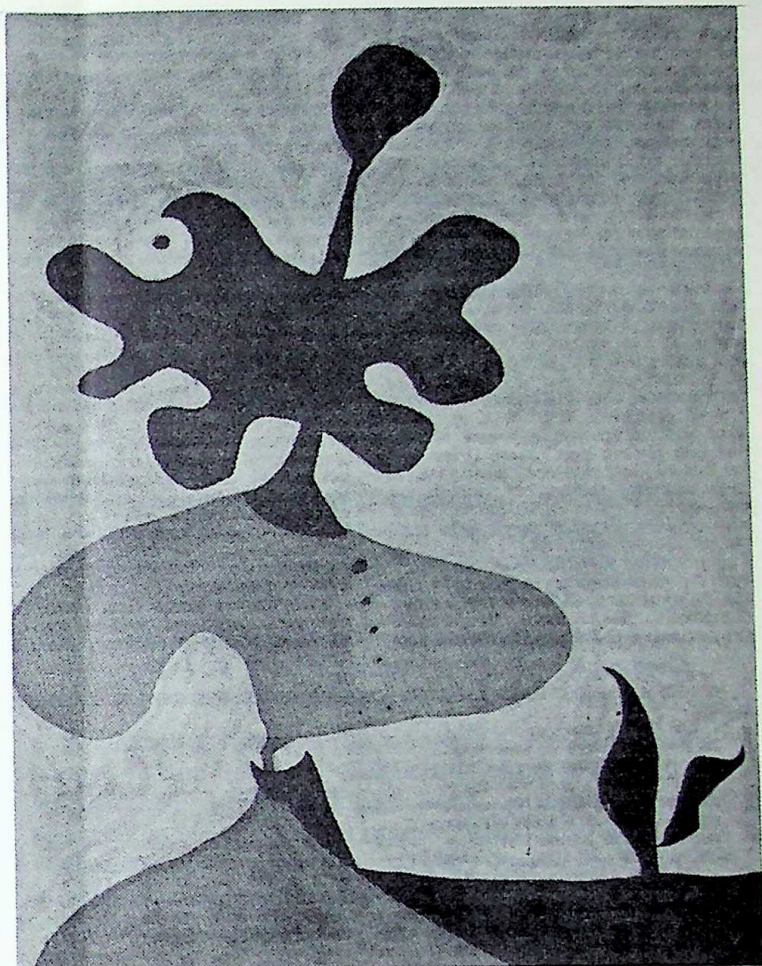
"u širem, sveobuhvatnom smislu mnogih srodnih pojava". Doista, ako se može govoriti o pojavama koje su najintimnije povezane sa razvojnom linijom savremene umetnosti, onda je njihovo zajedničko ime nadrealizam. Koreni su, kao što nam je poznato, daleki i brojni i Karlućo je pošao od samih početaka - Fisli (Fuessli), Moro (Moreau), Redon, Beklin (Boecklin) - da bi, onda, centralno mesto posvetio Djordju de Kiriko (Georgio de Chirico), pravom inicijatoru nadrealizma čije slike iz 1910-1914 to rečito potvrđuju. "Enigma proročanstva", "Jutarnja meditacija", "Neizvesnost pesnika", "Naslade pesnika", "Ružičasta kula" i druge njegove slike na izložbi predstavljaju već skoro potpunu sintezu svih slikarskih i literaturnih elemenata iz kojih je nadrealizam nastao.

Zajedno sa de Kirikom, u istoj dvorani su slike Kare (Carrà) gde metafizički elementi, bar u nazivima, već potpunije dolaze do izražaja. Zatim se ređaju čisti nadrealisti, oni koji su se u potpunosti pridružili Bretonovim tezama: Maks Ernst (Max Ernst), Magrit (Magritte), Tangi (Tanguy), Delvo (Delvaux). Za njih je san, i sa snom sve ono što se probija putevima psihičkog automatizma, osnova poruke. Slika predstavlja samo dopunu takve, vizionarski sagledane realnosti.

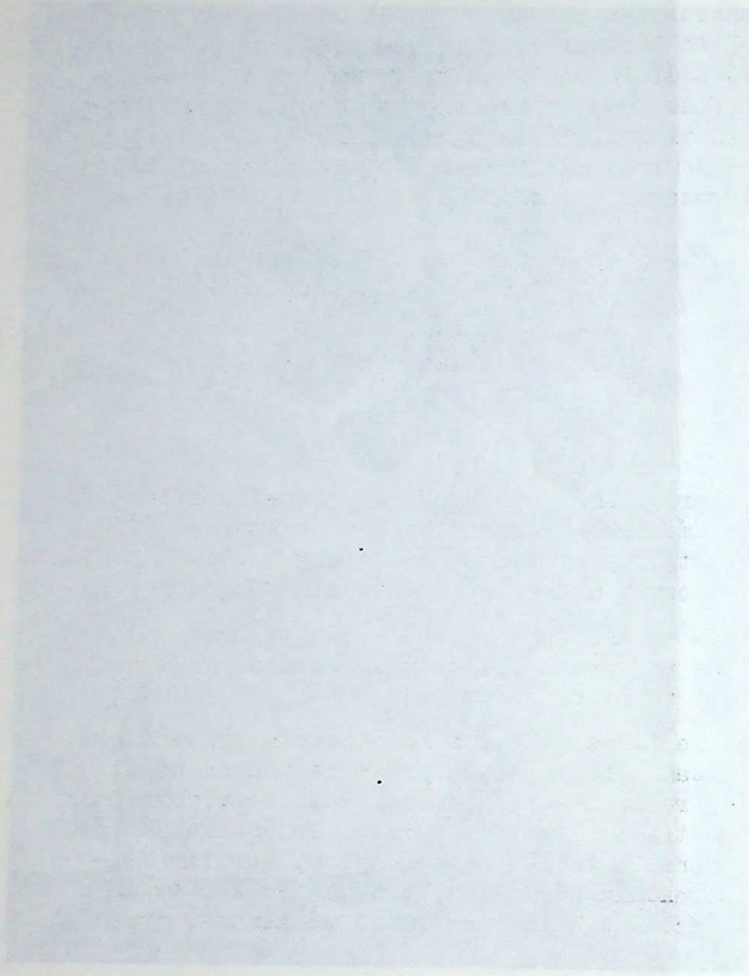
Međutim, kao što ima snova koje je grozno doživeti, tako ima i snova koji su mučni za gledanje. A nadrealizam nam je, u toku svog više nego tridesetgodišnjeg razvoja ostavio u na sledje dosta takvih snova iz kojih bismo da rado pobegnemo u svakodnevnu stvarnost. Ne oseća li se čovek upravo tako pred Ernstovim "Oblačenjem mlade" ili Dalijevim "Radjanjem želja"?

Ali ni Ernst nije sav u toj vrsti slika. Na izložbi su i njegovi kolaži dadaističkog smera, od "Poljupca" iz 1927. do "Vrta koji guta avione" iz 1935, gde je on sav u iznenadjenjima, za razliku od Tangija, koji je isti u svim slikama. Magritove slike bi trebalo da budu "lepe kao slučajni susret na anatomskom stolu šivaće mašine i kišobrana" ali - nisu sve takve. Kadgod su samo zanimljive ili zabavne a na mahove su i banalne.

U stvari, nadrealizam je pre svega kod mladog de Kirka, u Dišanovom (Duchamp) ćutanju i u onim mnogobrojnim usputnim prijateljima nadrealizma koji su bili pod njegovim uticajem, iako im možda nisu bili poznati njegovi teoretski dik-tati. Pikaso, zastupljen jednom jedinom slikom, "Spasavanje", iz 1932. je sav tu! Kle (Klee) i Pikabia (Picabia) su među onima koji se odlikuju svojim spirituelnim aspektima dok je Nemač Šviter (Schwitters) kao neka vrsta spoja između dadaizma i konstruktivizma. Arp je zastupljen sa serijom reljefa u obojenom drvetu koji su sve jedan lepši od drugoga a Miro, koji je prava riznica velikih i malih otkrića, deluje u Torinu nedovoljno ubedljivo, možda zbog utiska koji u njegovoj blizini stvaraju slike Gorkog (Gorky).

HUAN MIRO: Pokret dame iz 1820.

Faint, illegible text in the upper right section of the page.

Faint, illegible text in the middle right section of the page.

Main body of faint, illegible text at the bottom of the page, appearing to be a list or detailed notes.

I baš s obzirom da je nadrealizam prikazan sve do Gorkog, nije jasno zašto nije obuhvaćen i takoreći skoro fizički automatizam Džeksona Poloka (Jackson Pollock). To bi, zapravo, bio jedini mogući način da se ova izložba zaokruži nadrealizmom kao "skrivenim prisustvom" savremene umetnosti. Umesto toga, Karlućo se opredelio za Savinija (Savinio), Itala Kremonu (Italo Cremona) i Šipiona (Scipione), koji nesumnjivo više vredi od Kremone, ali je u tom slučaju trebalo izneti na videlo i fantazije, razaranja i suvo cveće Mafajia (Mafai).

. . . Vitorio RUBIV (Vittorio Rubiu)
("La fiera Letteraria")

PODVIG DE KONINGA

U manhatanskoj galeriji Knedleri komp. otvorena je izložba slika poznatog američkog slikara Vilema de Kuninga (Willem de Kooning). Stvaralaštvu ovog značajnog umetnika posvećen je kritički osvrt u američkom časopisu "Time."

Za većinu kritičara - kaže se u osvrtu - De Kuning je najistaknutiji živi američki slikar koji se pojavio u posleratnom periodu. Njegovih 45 ulja i 50 crteža na sadašnjoj izložbi to dobro potvrđuju.

Poslednje delo De Kuninga je čudesan zbir svih osnovnih pravaca njegovog razvojnog puta. Još uvek je prisutan potez četkice nalik na udarce biča, po kojem se razlikovala njegova paleta sredinom 40-ih godina, kada se mrzovoljni holandski imigrant borio da ustanovi apstraktni ekspresionizam. Pedesetih godina on se posvetio jednoj seriji sumornih ženskih totema (među njima, Merilin Monro), da bi se uskoro ponovo vratio apstraktnim pejzažima, prikazanim kao da su vidjeni iz automobila u brznoj vožnji. Šezdesetih godina vratio se ženama, ovaj put divnim i gizdavim.

DE KONING: Figura u močvarnom predelu (1966)

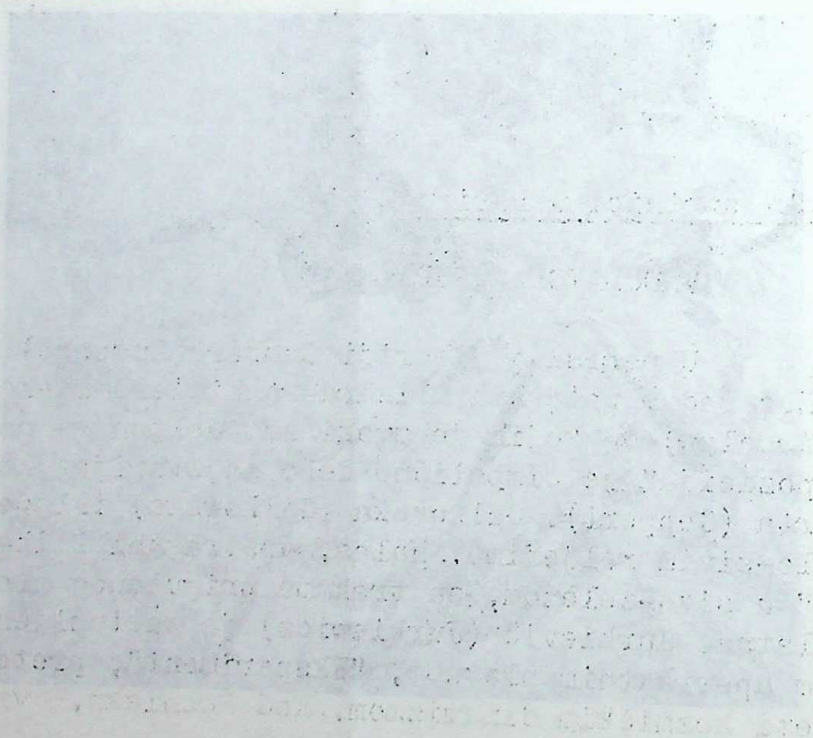
The following information is being furnished for the information of the Bureau of the Board of Directors of the National Board of Health, Washington, D. C.

The National Board of Health was organized on July 1, 1915, under the provisions of the Act of July 1, 1914, approved July 1, 1914, which provided for the establishment of a National Board of Health to be composed of representatives of the various States, the Federal Government, and the District of Columbia.

The Board has since that time been engaged in the study and collection of data pertaining to the health of the Nation, and has published several reports on the subject. The most recent report, published in 1922, is entitled "The Health of the Nation, 1915-1922". This report contains a detailed account of the work of the Board during the past seven years, and also presents a comprehensive summary of the health conditions of the Nation during that period.

The Board is now engaged in the study of the health of the Nation during the year 1923, and will publish a report on the subject in the near future.

Very truly yours,
 [Signature]

DEPARTMENT OF HEALTH
 WASHINGTON, D. C.

I u dobrom delu sadašnjih radova on se bavi ženama, ali to su sada crvenousne bujne zemaljske boginje, zdepaste i snažne a ipak mirne i blage. Ove žene se utapaju u svoju okolinu zlatnih plaža, mrkog lišća i čistih proplanaka. I one su praćene ostalim članovima porodičnog kruga. De Koningova Sibila je našla nekog žabolikog muškarca, prepredenog kiklopskog golaća, izvijenog u nekom njemu svojstvenom ritualu otmenosti. Njihovi naduveni potomci, kao na slici "Žena i dete", naslikani su sa roditeljima neuporedivim zemljanim tonovima.

De Koningova složena paleta kombinuje boju limuna, smokve, šljive, maline, kajsije i cveta jabuke. To je jasna svetlost prirode koja zapljuskuje i umetnikov studio.

"Ja sam ambicija, kaže de Koning, ambicija da budem fantastičan umetnik." I radovi na izložbi u Knedleru zaišta su fantastični, u punom smislu reči. Oni ujedinjuju red i konfuziju, veselost i sladostrašće u jedno divlje jedinstvo. Ruke, noge, grudi, šeširi, usne i jedno eventualno zlobno oko mogu gledati sa De Koningovih slika. Ali više zasenjujući od ovih detalja je podvig stvaraoća, umetnika koji uvek iznova hrabro nastoji da uhvati suštinu haosa.

. . .

(Time)

Poljski umetnici u Parizu

VROCLAVSKA GRUPA

U pariskoj galeriji Lamber (Lambert) priredjena je izložba sedam poljskih slikara različitih smerova iz Vroclava (Wroclaw) od kojih je svaki zastupljen sa po dve slike. "Kompozicija" je simbolično delo najstarijeg iz ove grupe, Geperta (Geppert). Galkovska (Galkowska) izlaže platna sa svetlo-sivim reljefima. Halas, apstraktni slikar, izlaže "Pejsaže" u sivo-zelenom, sa trakama prigušenog plavog sa obe strane platna. Jurkievič (Jurkiewicz) je zastupljen sa jednim vrlo lepim apstraktnim platnom, "Eksperiment", pretežno u zelenom, prožeti kozmičkim dinamizmom. Kod Pozniaka, vrlo zanimljivog

Umnost je... (faint text)

Umnost je... (faint text)

(Time)

Poljski umetniki v Parizu

VRUCI AVSKA GRUPE

U pariskem galeriji... (faint text)

slikara, ljudske siluete su kao ugravirane u masi tamnih boja u kojoj preovladjuju mrki tonovi. Njegovo malo platno oduše duhovnom atmosferom. Rosolovič (Rosolowicz) je dao dve slike sa gustim horizontalnim crtama, kao da su izvajane u prvom planu dok prema krajevima postaju sve utančanije. Spakovska-Kujavska (Szpakowska-Kujawska) simbolična slika "Zaustavljeno vreme" - ljude u zbijenim redovima, jedne iza drugih, tako da oni u prvom planu delimično pokrivaju ostale. Ovi tužni ljudi, nedorečenog izraza, napeti su kao u očekivanju nekog događaja.

. . . ("Les lettres francaises")

VELIKA IZLOŽBA TULUZA LOTREKA U BUKUREŠTU

Na izložbi u Muzeju umetnosti Socijalističke Republike Rumunije koja je trajala više od pet meseci bilo je izloženo oko 70 litografija i umetničkih plakata poznatog francuskog slikara Anri de Tuluz Lotreka (Henri de Toulouse Lautrec). Izložba je obuhvatila dela iz Fonda Muzeja umetnosti i drugih rumunskih državnih i privatnih kolekcija. Reprodukcijske druge radova znamenitog francuskog slikara bile su izložene u isto vreme u drugoj sali Muzeja.

Album-katalog izložbe, na rumunskom i francuskom jeziku, sadržavao je, pored naziva mnogobrojnih crno-belih i obojenih reprodukcija, uvodni pregled i hronologiju slikarevog života i rada, kao i uporednu hronologiju umetničkog života u Francuskoj u periodu od 1850. do 1900. godine u vidu podsetnika.

. . .

IZLOŽBA SLIKA IZ TEREZINA U LONDONU

U Londonu je otvorena izložba radova slikara Bedžiha Frite (Bedrich Fritta), Karela Flajšmana (Fleischmann),

... (Ottó Ungar) i Petra Kina (Zoltán Kása), koji su ... (Terezina) sa vremenom nastali ...

... iz Terezina video je 1964. godine u ... (Lidice), ... (Barbet Stross), i on je ...

... je došla prikazana u 17 mesta u ... (Austri) ovih ratova bili ... (Oswaldim), u Poljskoj.

(OTK)

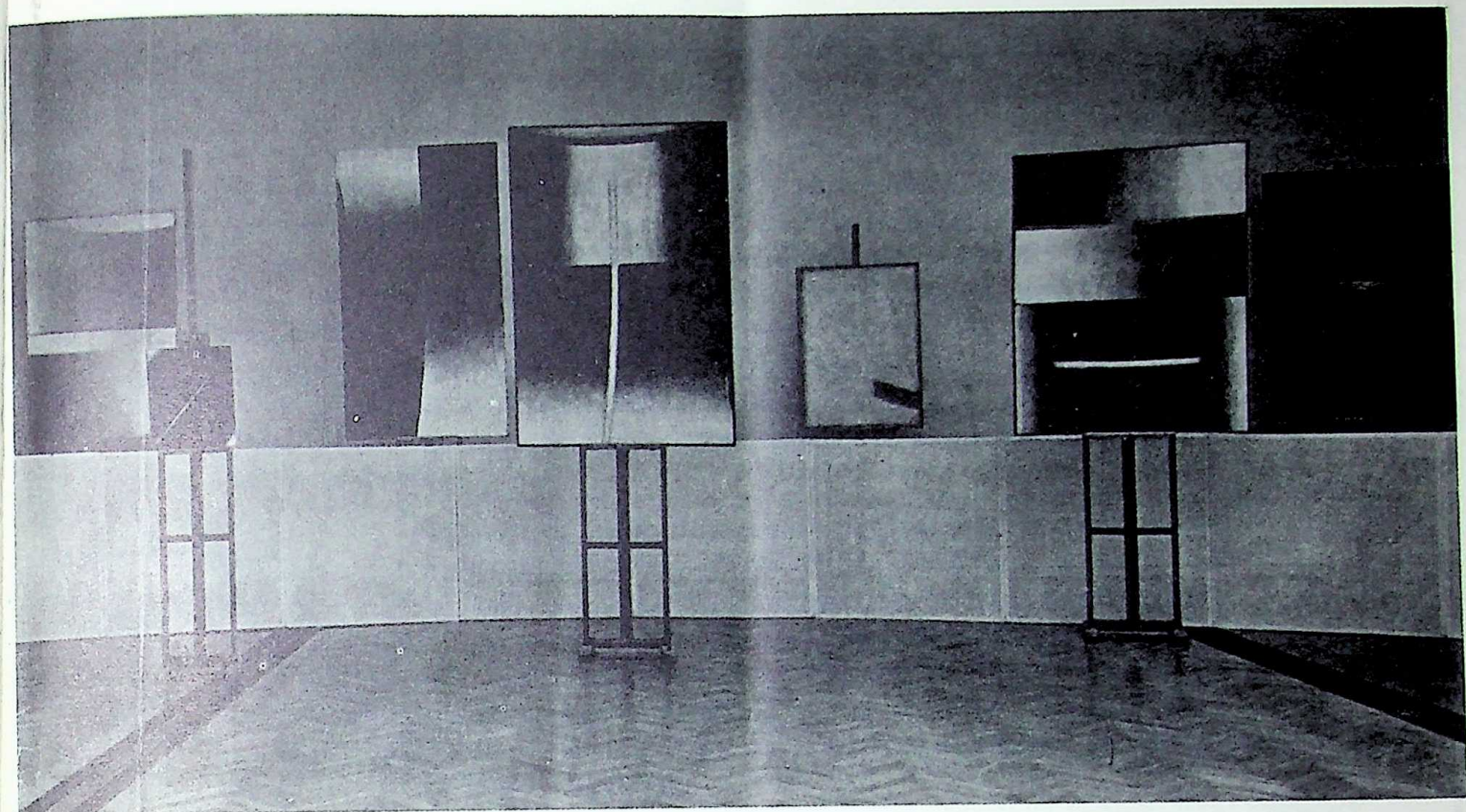
IZLOŽBA SLOVAČKE GRAFIKE U SR NEMAČKOJ

... (Armin Altmann) ... (Armin Altmann) ... (Armin Altmann) ...

... (Velika igra) i "Glava životinje".

... (Alfons Brunnovskog u Düsseldorfu).

(OTK)

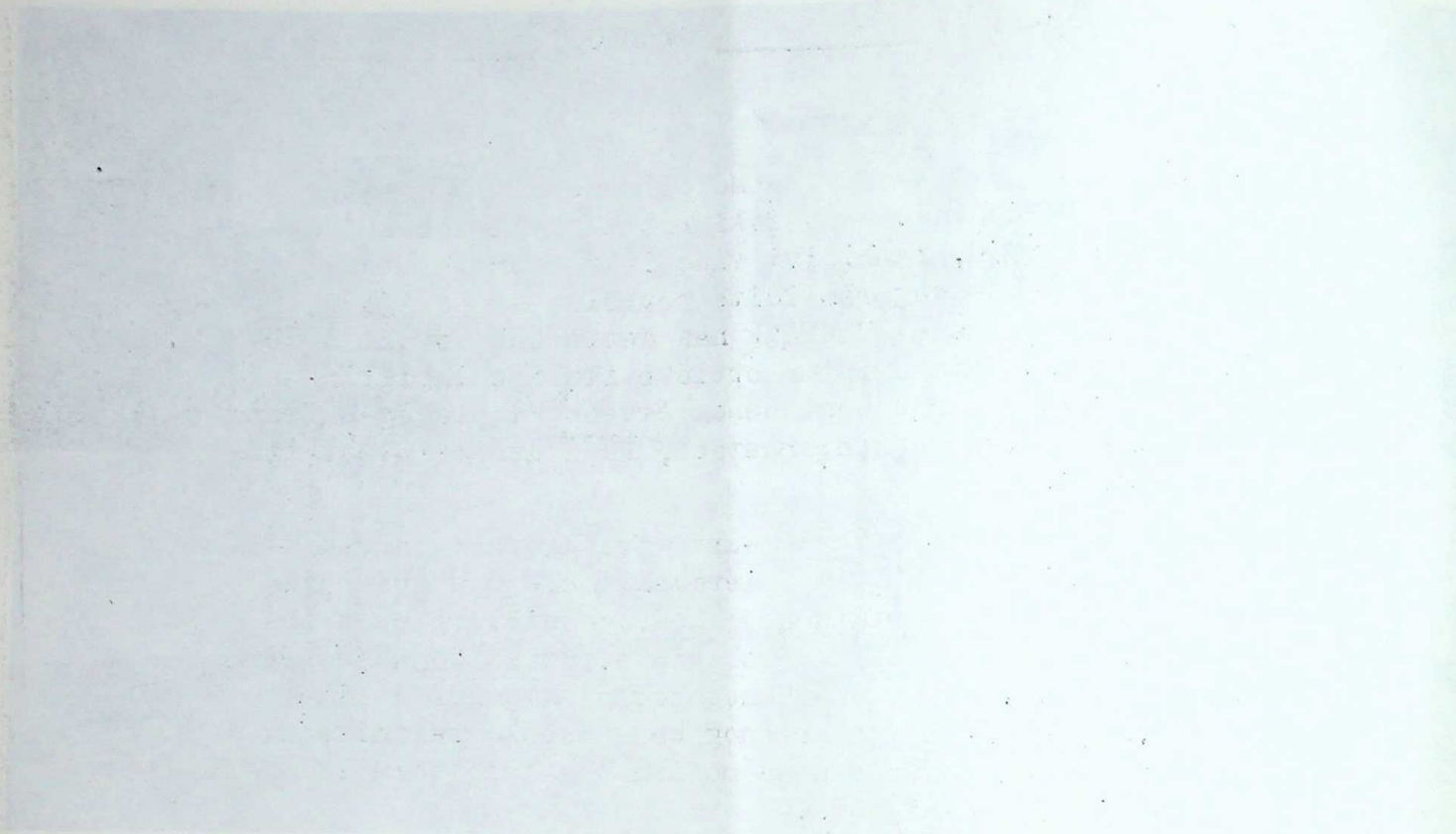
GIEROVSKI sjedinjuje svetlost i boju, teži sintetičkom slikarstvu, bez dvosmislenosti

STVARALAČKI PUTEVI UMETNIKA

MONUMENTALNI "OP-ART" GIOROVSKOG

U sadašnjem trenutku, svi umetnički pravci, čak i oni koji su zasnovani na najpreciznijim principima, brzo gube svoju homogenost, pojavljuju se u nizu varijanata, individualnih tumačenja. Kada je reč o širokoj tendenciji poznatoj pod nazivom "op-art", koja polazi od optičkih zakona, od zakona vizuelne informacije, proizvoljnosti nisu u načelu dozvoljene, umetniku se ne ostavlja sloboda da deluje prema svojoj intuiciji - ukoliko ne odstupa od utvrdjenih planova i ne zaobilazi objektivne principe akcije koja sugestivno uobličava ljudski život, kao što je slučaj sa Stefanom Gierovskim (Stefan Gierowski) u njegovim poslednjim slikama.

Slikarstvo Gierovskog predstavlja posebnu impresiju u odnosu na način gledanja, na geometrijsku apstrakciju druge polovine dvadesetog veka, isto onako kao što postoje posebne impresije u odnosu na neki fragment prirode.

SECRET

SECRET

SECRET

Kod njega se ipak oseća stalno prisustvo "op-arta" i to na različite načine: mehanički ritam svetlosti i senki koje se ukrštaju, različiti vidovi prostornih iluzija. U slikama Gierovskog različite površine se povijaju, razdvajaju, prekidaju. Umetnik nas često čak dovodi u dodir sa najoporiyim smislom optičke iluzije insistirajući na uporednom davanju naglašenog crvenog i plavog u tretmanu koji ih razredjuje, rastače, koji uznemirava i izaziva pogled.

Medjutim, dok "op-art" pribegava u načelu tehničkim, hemijskim bojama, Gierovski deluje u svakoj od svojih slika kao umetnik koji poštuje pikturalnu tradiciju, tradiciju suptilnih kolorista. Skala boja je svesno prigušena. Ona sadrži mnogobrojne nijanse delikatnog sivog, bronzanog i crvenog koje duboko rezoniraju; izvesni akordi potsećaju na muziku boja majstora romantizma, čak i na Venecijance.

Gierovski monumentalizuje "op-arta", svodi isticanje senki i svetlosti na očigledno elementarne kategorije, na kombinacije snažno akcentovanih linija koje se utapaju u neodredjene prostorne mase. On stvara kompozicije koje bi trebalo strogo da deluju. Van oblika, u njima nema ničeg što bi sugeriralo pojmove kao što su početak i kraj; one odišu izvesnom energijom, sudarom snaga. To nije svet lišen emocija, iako emocionalna stanja u njemu nisu jasna i iako se ne radi o lirskom tumačenju ili dramskoj izražajnosti niti o jasnom izlaganju nedvosmislene vizije stvarnosti. Emocija, ambijent, atmosfera su kod njega dati s briom. Savremeni način gledanja je ovde lišen svakog nasilja, neoportunog naglaska. On je sebi nametnuo stroge oblike, kulturnu skalu boja a sve to dato kroz filter skeptičkog i tradicionalnog poznavanja dobrog slikarstva.

. . . ("La Pologne")

Priznanje umetnicima

MARK ŠAGAL DOBIO LEGIJU ČASTI

Francuska vlada dodelila je Veliki krst nacionalne Legije časti čuvenom slikaru ruskog porekla Marku Šagalu (Marc Chagall).

To priznanje došlo je kao poslednja medju počastima koje su slikaru odate povodom njegove osamdesetogodišnjice. Proslava ovog jubileja obuhvatila je i veliku izložbu njegovih dela u pariskom Luvru (Louvre).

Šagal je dobio zvanje oficira Legije časti pošto je islikao strop Pariske opere 1964. godine.

. . . (Reuter)

"GRAND PRIX NATIONAL" ETJENU MARTENU

Jedna od najvećih francuskih nagrada za umetnost "Grand prix national" pripala je ove godine poznatom vajaru Etjenu Martinu (Etienne Martin).

Etjen Martin je postao poznat široj javnosti kada je, 1965, u svojoj 52. godini, dobio "Gran pri" bijenala u Veneciji. Ovaj seljak umetnik, čija se dela sada nalaze u muzejima celog sveta, rođen je 1913. godine. Posle studija u Lionu i Parizu, za vreme okupacije je obradivao zemlju i na taj način izdržavao svoju porodicuž Godine 1948. dobio je nagradu "Blumental" a zatim godinama učestvovao u grupnim izložbama u raznim krajevima sveta. Zajedno sa Fran-
soa Stali (Francois Stalhy) dekorisao je vaticanski paviljon na Svetskoj izložbi u Briselu.

Marten voli da radi u čvrstim i otpornim materijalima, bronzi, granitu i drvetu. Izlio je u bronzi svoju seriju "Boravišta" ("Demeures") od kojih se jedan primerak nalazi u Domu kulture u Amijenu (Amiens). Od jednog debla od tone i po izvajao je jedno od svojih remek-dela, "Krik": iz masivnog tela izvijaju se dve grane, kao ruke, k nebu u gestu očajanja.

. . . (AFP)

1941. KONTAKT

DOBRO VEČERJE

Večer je bio vrlo zanimljiv i
plodan. Razgovorom su se
obradila brojna pitanja i
dileme. Naš gost, profesor
doktor [ime], sa svojim
dugogodišnjim iskustvom i
gledanjem na stvari, pružio je
vrlo korisne savjete i
obrazloženja. Sve je bilo
otvoreno i iskreno.

U toku večernjeg razgovora
stavili smo na dnevni red
i pitanje [tema]. Također
su se dotaknuli i neke druge
važne stvari. Uostalom, u
svakom slučaju, bilo je
zanimljivo i korisno.

Povremeno su se dotaknuli
i neke druge stvari. Sve je
bilo vrlo zanimljivo i
plodno.

(Kontakt)

DOBRU VEČERJE

Večer je bila vrlo zanimljiva i plodna. Razgovorom su se obradila brojna pitanja i dileme. Naš gost, profesor doktor [ime], sa svojim dugogodišnjim iskustvom i gledanjem na stvari, pružio je vrlo korisne savjete i obrazloženja. Sve je bilo otvoreno i iskreno. U toku večernjeg razgovora stavili smo na dnevni red i pitanje [tema]. Također su se dotaknuli i neke druge važne stvari. Uostalom, u svakom slučaju, bilo je zanimljivo i korisno. Povremeno su se dotaknuli i neke druge stvari. Sve je bilo vrlo zanimljivo i plodno.

U toku večernjeg razgovora stavili smo na dnevni red i pitanje [tema]. Također su se dotaknuli i neke druge važne stvari. Uostalom, u svakom slučaju, bilo je zanimljivo i korisno. Povremeno su se dotaknuli i neke druge stvari. Sve je bilo vrlo zanimljivo i plodno.

(Kontakt)

AUSTRIJSKOM ARHITEKTI ŠUSTERU DODELJENA
DRŽAVNA NAGRADA

Državna nagrada Austrije za umetnost dodeljena je ove godine arhitekti Francu Šusteru (Franz Schuster).

Franc Šuster, rođen u Beču 1892, jeste arhitekta međunarodnog glasa, koji se specijalizovao u izgradnji dečjih vrtića, škola i stambenih zgrada. Profesor Šuster, koji je dosad dobio brojne međunarodne nagrade, ujedno je i autor većeg broja knjiga iz oblasti arhitekture.

SARJANOV MUZEJ OTVOREN U ERIVANU

U Erivanu, glavnom gradu Jermenije svečano je otvoren Muzej u kojem su okupljena najbolja ostvarenja poznatog sovjetskog umetnika Martorisa Sarjana. Umetnik je ušao u 87. godinu života i ima za sobom 70 godina stvaralačkog rada.

Trospratna muzejska zgrada izgrađena je odlukom jermenske vlade, a prema projektu samog slikara. Sarajan je jedini sovjetski umetnik koji je dobio svoj muzej za života.

(Tanjug - TASS)

...

M. SARAJAN: Kolhoz

SECRET

...the Ministry of Defense ...

...the Ministry of Defense ...

...the Ministry of Defense ...

TRGOVINA UMETNIČKIM SLIKAMA

REKORDNA SVOTA ZA MONEA

U londonskoj trgovini umetninama "Kristi" (Christie) postignuta je pre dva dana rekordna cena za jednu sliku francuskog impresioniste Kloda Modea (Claude Monet). Sliku je, za svotu od 588.000 funti sterlinga, kupio engleski trgovac umetničkim predmetima Džefri Agnju (Geoffrey Agnew), predsednik firme "Thomas Agnew and Sons".

Mone je sliku "Terasa u San Adresu" ("La Terrasse a Sainte Adresse") naslikao pre ravno sto godina, kao dvadesetsedmogodišnji mladić. Budući u teškoj materijalnoj situaciji umetnik je onda morao da proda sliku za svega 400 franaka. Na ovom platnu veličine looxl3o santimetara, veoma žive i za ono vreme smele kompozicije, naslikani su Moneovi otac i tetka.

Kupovinom ove slike, Agnju je obeležio stopedesetogodišnjicu svoje firme. Slika je otkupljena od sveštenika Teodora Pitkerna (Theodore Pitcairn) i njegove zadužbine "Beneficia", koja pruža pomoć mnogim umetnicima i umetničkim ansamblima u SAD.

. . . (Reuter, UPI, AP)

AKCIJA PIKASOVIH SLIKA U PARIZU

U hotelu Druo (Drouaut) u Parizu, u zvaničnim prodajnim prostorijama prilikom jedne nedavne aukcije tri Pikasove slike dostigle su najveću cenu.

Najviša cena je bila 185.000 franaka (450.000 ND.) koja je plaćena za sliku "Karta za igru i bocu na stolu" (1916) u kojoj je Pikaso upotrebio pesak i drvo.

Ova slika je iz privatne kolekcije pokojnog Andre Lefevra (Lefevre). Prodaja slika iz te kolekcije je prva zna-

ANALIZA VEŠTAČENSKOG IZVEŠTAJA

IZVEŠTAJ OVOGODIŠNJE VEŠTAČENSKOG IZVEŠTAJA

U izveštaju se prvo navodi da je istraživanje provedeno u skladu s programom koji je odobrio Ministarstvo unutrašnjih poslova. Zatim se navodi da su u istraživanju učestvovali stručnjaci iz različitih područja, uključujući i psihologe, sociologe i lingviste. Na kraju se navodi da su rezultati istraživanja prikazani u ovom izveštaju.

U nastavku se navodi da su u istraživanju korišteni različiti postupci i metode, uključujući i analizu govora i pisanog jezika. Također se navodi da su u istraživanju korišteni i različiti instrumenti i alati, uključujući i rečnik i gramatiku. Na kraju se navodi da su rezultati istraživanja prikazani u ovom izveštaju.

U nastavku se navodi da su u istraživanju korišteni i različiti postupci i metode, uključujući i analizu govora i pisanog jezika. Također se navodi da su u istraživanju korišteni i različiti instrumenti i alati, uključujući i rečnik i gramatiku. Na kraju se navodi da su rezultati istraživanja prikazani u ovom izveštaju.

(Biser, 1957, str. 12)

ANALIZA VEŠTAČENSKOG IZVEŠTAJA

U ovom izveštaju se navodi da su u istraživanju korišteni različiti postupci i metode, uključujući i analizu govora i pisanog jezika. Također se navodi da su u istraživanju korišteni i različiti instrumenti i alati, uključujući i rečnik i gramatiku. Na kraju se navodi da su rezultati istraživanja prikazani u ovom izveštaju.

čajna prodaja ovogodišnje pariske umetničke sezone.

Druga najveća cena dostignuta je slikom "Nalakćena žena", koja je radjena uljem na kanvasu (1937). Njena cena je bila 150.000 franaka (387.000 ND). Jedno drugo ulje, "Bista žene", dostiglo je 135.000 franaka (345.000 ND).

Ova prodaja, na kojoj su bila zastupljena ulja, crteži, akvareli i skulpture, iznosila je 2.104.400 franaka.

. . . (Reuter)

KRADJA SLIKA U PARIZU

Prema saopštenju pariske policije iz stana barona Šarla Butmija (Charles Boutmy) u Parizu ukradena su stara umetnička dela i slike u vrednosti od oko 200.000 franaka.

. . . (Reuter)

U NEKOLIKO REDOVA

PARIZ DOBIJA SVOJ DOM UMETNOSTI

Francusko Ministarstvo kulture odlučilo je da osnuje Nacionalni centar savremene umetnosti u Parizu.

Centar će imati za zadatak da otkupljuje i organizuje izložbe dela živih umetnika. Predvidjeno je da fond umetničkih dela Nacionalnog centra ne obrazuje muzejske kolekcije koje bi bile stalno izložene, već da on bude predmet mnogobrojnih izložbi različitig karaktera i trajanja, i to kako u Parizu tako i u unutrašnjosti, naročito po domovima kulture.

... 1987. ... 132.000 ...

... 1987. ... 2.104.400 ...

(Heslo)

... 1987. ... 1987. ...

(Heslo)

U MNOŠITELNO PISANJE

PARIZ DOBIVA SVUJ DOM NEMOŠTITI

Primenak ministarstva ... 1987. ...

(Heslo)

U ovom Centru postoji mogućnost za moderno izlaganje. On će imati sedište u ulici Berije (Berryer), ali će on moći da bira muzeje i sale koje će odgovarati datim okolnostima. Centar će negovati kontakte između umetnika i publike.

. . . ("Le figaro litteraire")

"NUKLEARNA ENERGIJA" HENRIJA MURA U ČIKAGU

Na Univerzitetu u Čikagu, gde je pre 25 godina ostvarena prva kontrolisana nuklearna lančana reakcija, otkriven je spomenik u znak sećanja na ovaj epohalni događaj u istoriji čovečanstva. To je poznata bronzana skulptura britanskog vajara Henri Mura (Henry Moore) "Nuklearna energija". Skulptura ima oblik atomske pečurke i teška je 2.700 kilograma i visoka 3,7 metara. Spomenik je otkrila udovica Enrika Fermija (Enrico Fermi), istaknutog naučnika italijanskog porekla koji je predvodio istraživačku grupu koja je projektovala prvi nuklearni reaktor.

. . . (Tanjug - AP)

KNJIGA O BUGARSKOJ ARHITEKTURI

U Bugarskoj će uskoro izaći iz štampe knjiga o poslednjim dostignućima u bugarskoj arhitekturi. Ona će sadržati priloge istaknutih stručnjaka o najkarakterističnijim crtama nekih veoma interesantnih arhitektonskih planova i projekata u Bugarskoj.

Knjiga će biti bogato ilustrovanjena crno-belim i kolor fotografijama. Ona će, osim u bugarskom, izaći još i u francuskom, nemačkom, engleskom i ruskom izdanju.

. . . (BTA)

V ovom Centru postojí odgovarajuća oprema za radnju
 i održavanje. Oni će imati slobodu u izboru (Berijev)
 i u skladu sa tim da nisu smatrani i da se odobravaju
 Centar će nastaviti kontinuirano raditi

(na listu listovano)

ANUNCIJA ENERGIJA "BERILIA" MORA

U okviru Centra postojí odgovarajuća oprema za radnju
 i održavanje. Oni će imati slobodu u izboru (Berijev)
 i u skladu sa tim da nisu smatrani i da se odobravaju
 Centar će nastaviti kontinuirano raditi

(Tanjug - A1)

INICIJALNA OBUKOVANJA ZAPOSLENIMA

U Bugarskoj će uskoro biti otvorena nova škola
 o početničkim obučnim kursovima u nuklearnoj energiji. Ona
 će biti otvorena u okviru istraživačkog centra o nuklearnoj
 energiji u okviru istraživačkog centra o nuklearnoj energiji

Škola će biti otvorena u okviru istraživačkog centra
 o nuklearnoj energiji. Ona će biti otvorena u okviru istraživačkog
 centra o nuklearnoj energiji

(BIA)

UMRO VLADIMIR LEBEDJEV

Jedan od najistaknutijih ruskih grafičkih umetnika, Vladimir Lebedjev, umro je u Lenjingradu u svojoj 76. godini. On je zajedno sa pesnikom Samuelom Maršakom, bio osnivač sovjetske ilustrovane literature za decu. Studirao je u Petrogradu, gde je svoje prve radove izložio 1910. godine. Njegove ilustracije Kiplingovih i Maršakovih dela ušle su u istoriju ruske grafike. Lebedjev je bio talentovan slikar pejzaža i portreta i autor pozorišnih dekora. Svi njegovi radovi nose pečat visoke kulture i retkog talenta. Lenjingradska škola grafičke umetnosti, danas čuvena u svetu, formirala se pod njegovim uticajem.

(TASS)

. . .

SMRT SOVJETSKOG UMETNIKA KORINA

Pavel Korin, jedan od veterana sovjetske likovne umetnosti preminuo je u 75. godini života.

Korin je poreklom iz porodice ikonopisaca iz ruskog sela Pale koje je čuveno u svetu po svojim likovnim minijaturama. Pavel Korin je studirao u Moskvi i bio, kroz svoje dugogodišnje druženje, pod snažnim uticajem istaknutog umetnika Mihaila Nesterova. Korin je bio posebno poznat kao slikar portreta i autor monumentalnih radova. On je voleo kontraste i neočekivane obrte. Neke od njegovih radova karakteriše izvesna stilizacija crteža u boji. U njegovim portretima dolazi do izražaja namera da se istaknu snažne crte ljudskog karaktera.

Pavel Korin je nosilac Lenjinove i državne nagrade.

(TASS)

. . .

SMRT ARHITEKTE ARTURA STIVENSONA

U Melburnu je umro pionir australijske arhitekture ser Artur Stivenson, čiji opus obuhvata raznovrsne objekte od revolucionarnih bolničkih projekata do prvog atomskog reaktora u Australiji.

Artur Stivenson koji je titulu sera dobio 1954. godine, bio je prvi Australijanac kome je dodeljena zlatna medalja Kraljevskog instituta britanskih arhitekata.

. . . (Reuter)

PREMINUO ČEHOSLOVAČKI SLIKAR JAROSLAV JARES

Akademski slikar Jaroslav Jares, tvorac čehoslovačke zastave i grba iz 1918. i nosilac zvanja zaslužnog umetnika ČSSR, umro je 1. decembra u Pragu, u 81. godini života.

. . . (ČTK)

U Umetničkoj galeriji u Skoplju održana je izložba savremenog makedonskog vajarstva - sa tradicijom da se da presek evolucije makedonskog vajarstva od njegovih početaka do danas. Po oceni kritike ovo je događaj od vanrednog značaja s obzirom da je do sada skulptura bila u senci slikarstva i u velikoj meri zapostavljena. Pored već poznatih vajara uobličениh stvaralačkih fizionomija, na izložbi su bili predstavljeni i najmladji koji su na putu da se afirmišu kao stvaraoci. Posebnu pažnju na izložbi privukli su radovi Dimča Todorovskog, Borisa Nikolovskog, Stevana Manevskog, Vasila Vasileva i Dimča Koca.

Ljubljanske izložbe - u Ljubljanskoj Modernoj galeriji ovog meseca se održava izložba jednog od najstarijih slovenačkih akademskih vajara, Tineta Kosa. Na izložbi

THE AMERICAN ARMY VETERANS

... je umro pismu ...

... je ...

(center)

THE AMERICAN ARMY VETERANS

... je ...

(left)

... je ...

... je ...

je prikazano oko sedamdeset dela ovog umetnika, koji su nastali uglavnom u posleratnom periodu.

U Koncertnom ateljeu DSS u Ljubljani nedavno je otvorena izložba Mireta Cetina, poznatog slovenačkog slikara iz grupe "Družina 53". Cetin se ovom prilikom predstavljao sa deset ulja, koja su nastala uglavnom u poslednjih pet godina, te je na taj način slikar sveo bilans svog višegodišnjeg truda, radoznao na ocenu kritičara i publike.

GOSTI IZ INOSTRANSTVA

Španski grafičar izlaže u Maloj gareliji u Ljubljani - Akvatinte i slike radjene u nekoliko drugih grafičkih tehnika, uz veliko majstorstvo u komponovanju boja, - delo španskog grafičara Markosa Irizarija, - prikazane su u ljubljanskoj Maloj galeriji. Njegovih šesnaest grafika nastale su u poslednje dve godine. Irizariji je već učestovao u Ljubljani na međunarodnoj grafičkoj izložbi.

RASPLET NESPORAZUMA OKO KONKURSA ZA SPOMENIK MOŠI PIJADE

Saopštenje Odbora za podizanje spomenika Moši Pijade odgovor je na predstavku dobitnika nagrade na konkursu, koji su izrazili svoje neslaganje povodom odluke žirija da se van konkursa nagradi i preporuči za izvođenje dela Branka Ružića i Ivana Vitića. Odbor je odobrio odluku žirija i složio se sa njegovim mišljenjem da jedata prednost superiornijem delu.

NAŠI UMETNICI U INOSTRANSTVU

Ljubljanski slikar i vajar Mario Vilhar posle uspele samostalne izložbe u Filahu otvorio je izložbu svojih radova u Sen Galenu u Švajcarskoj. Vilhar je u galeriji poznatog švajcarskog slikara i vajara Frica Hilcera izložio 20 ulja, osam akvarela i osam skulptura.

U Sofiji otvorena izložba jugoslovenske umetničke fotografije, na kojoj su zastupljena 130 eksponata naših fotoreportera i amatera.

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

JUGOSLOVENSKA UMETNOST

PRIZNANJA UMETNICIMA

Nagrade AVNOJ-a pripale Vanji Radaušu, Nikoli Martinoskom i Božidaru Jakacu - Ovogodišnje najveće jugoslovensko priznanje koje se dodeljuje u oblasti nauke, kulture i umetnosti, nagrada AVNOJ-a dodeljena je trojici naših uglednih umetnika, čije se stvaralaštvo ceni i van okvira naše zemlje.

Božidar Jakec - otac slovenačke grafike rođen je 1899. godine u Novom Mestu. Studije je završio na Umetničkoj akademiji u Pragu. Posle oslobodjenja 1945. godine bio prvi rektor novoosnovane Akademije likovnih umetnosti u Ljubljani. Redovan je član Slovenačke akademije nauka i umetnosti.

Nikola Martinoski - doajen makedonskog slikarstva, član novoosnovane Makedonske akademije nauka i umetnosti, rođen je 1903. godine u Kruševu. Likovnu akademiju završio u Bukureštu, dugo vremena boravio u Parizu. Posle oslobodjenja Martinoski je jedan od osnivača Skopske umetničke škole i njen prvi direktor. Nosilac je mnogobrojnih saveznih i republičkih nagrada. Martinoski se sada nalazi na dužnosti direktora Umetničke galerije u Skoplju.

Vanja Radauš, rođen u Vinkovcima 1906. godine; umetnik u punom naponu, poznat je i sada u umetničkim krugovima kao "fanatik rada", čije je stvaralaštvo činilo stalno aktuelnim socijalna nota. Posle studija u Zagrebu bavio se i studirao u Francuskoj i Italiji. Vanja Radauš je istaknuti likovni pedagog - od 1945. godine, redovni je profesor na Akademiji likovnih umetnosti u Zagrebu, a više od dve decenije i redovni član Jugoslovenske akademije znanosti i umetnosti.

Dodeljene ULUS-ove jesenje nagrade - Ove godine Zlatna paleta Udruženja likovnih umetnika Srbije pripala je slikaru Radenku Mišoviću za ulje "Kišni dan". Vajar Mira Marković-Sandić dobitnik je zlatnog dleta za skulpturu "Figura", a grafičar Kemal Širbegović zlatne igle za grafiku "Dvorište". Nagrade su umetnicima uručene prilikom otvaranja ovogodišnje ULUS-ove jesenje izložbe, koja je održana u Umetničkom paviljonu na Kalemegdanu.

TRGOVINA

... u skladu s ...
... u skladu s ...
... u skladu s ...

... u skladu s ...
... u skladu s ...
... u skladu s ...

... u skladu s ...
... u skladu s ...
... u skladu s ...

... u skladu s ...
... u skladu s ...
... u skladu s ...

... u skladu s ...
... u skladu s ...
... u skladu s ...

... u skladu s ...
... u skladu s ...
... u skladu s ...

... u skladu s ...
... u skladu s ...
... u skladu s ...

"Borbina" nagrada za arhitekturu - Naš ugledni dnevni list "Borba" počeo je da objavljuje u svom nedeljnom izdanju značajna ostvarenja jugoslovenskih arhitekata, koji će moći da konkurišu za nagradu za arhitekturu, koju list dodeljuje.

IZLOŽBE

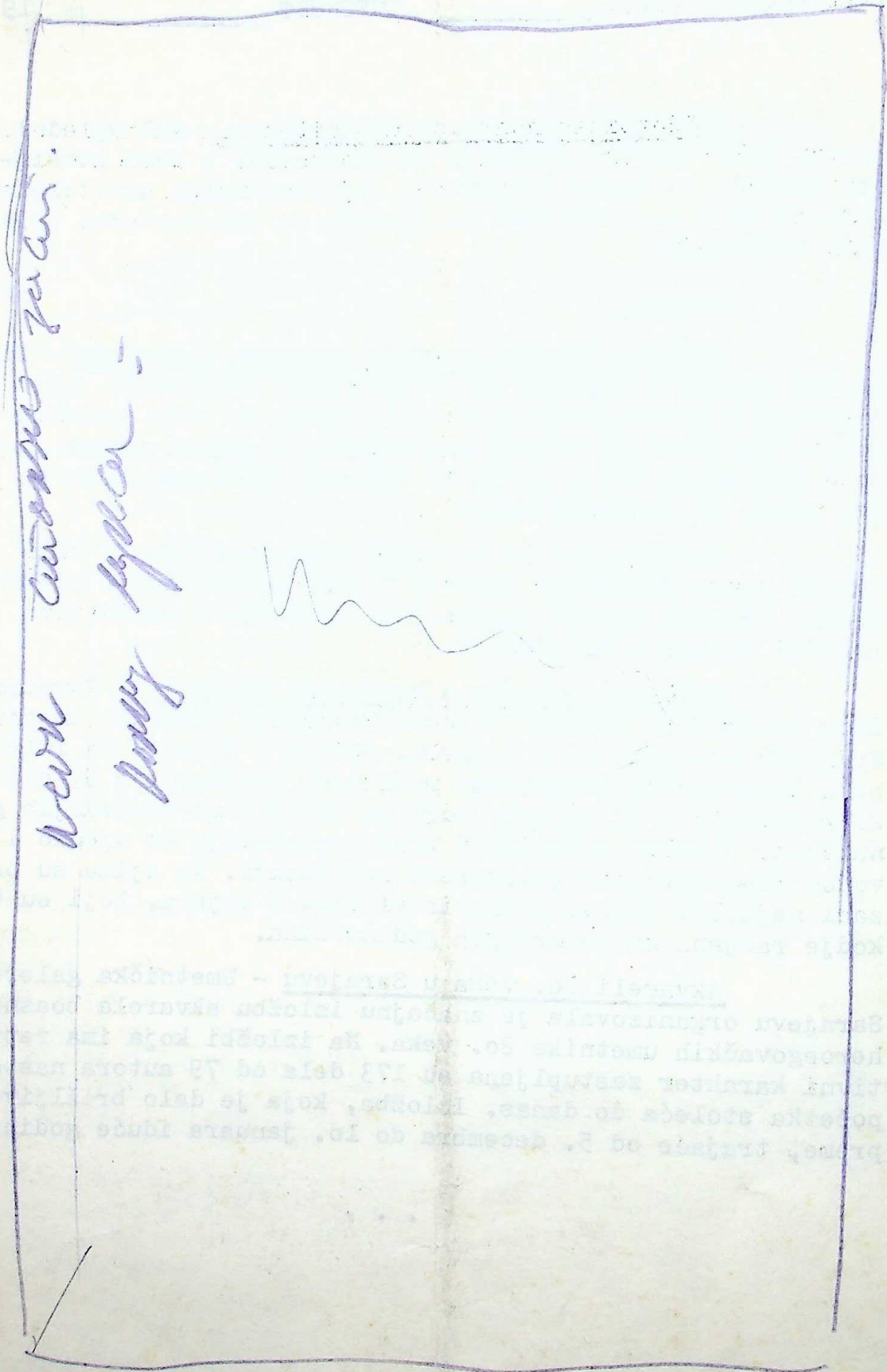
Razmena izložbi između Beograda i Zagreba - Početkom meseca u Zagrebu je otvoren Osmi beogradski salon likovnih i primenjenih umetnosti, druga po redu izložba, posle "Beograda na starim gravirama", u okviru napora koja se u poslednje vreme ulažu za tešnjom saradnjom između dva grada na likovnom polju.

Beogradjani će u zamenu imati prilike da vide veliku reprezentativnu izložbu "Juraj Dalmatinac i njegov krug", "Majski salon" zagrebačkih umetnika i zanimljivu izložbu "Ikone u Hrvatskoj".

ULUH-ove izložbe u gradovima Hrvatske - Povodom dana Republike, izložbe članova Udruženja likovnih umetnika Hrvatske otvorene su u Zagrebu, Splitu i Rijeci. Na izložbi u Zagrebačkom umetničkom paviljonu izloženo je 97 slikara, 21 grafičara i 25 vajara, koji su nastali za poslednjih godinu dana. Izložbe u Splitu i Rijeci održavaju se ujedno i povodom 50-godišnjice Oktobarske revolucije. Na njima su prikazani najbolji radovi poznatih slikara i vajara, koji su takodje radjeni za poslednjih godinu dana.

Akvareli 20. veka u Sarajevu - Umetnička galerija u Sarajevu organizovala je značajnu izložbu akvarela boasnsko-hercegovačkih umetnika 20. veka. Na izložbi koja ima retrospektivni karakter zastupljena su 173 dela od 79 autora nastala od početka stoleća do danas. Izložba, koja je delo brižljive pripreme, trajaće od 5. decembra do 10. januara iduće godine.

. . .

vein ~~antropo~~ ~~zoran~~

myy ~~gpa~~ :-

1
m. ~~antropo~~